

KATEDRA MATEMATIKY A DIDAKTIKY MATEMATIKY
POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce	<i>Pavčina Panáčková</i>
Název práce	<i>Motivace žáků k učení na 1. stupni ZŠ</i>
Autor posudku	<i>PhDr. Jana Slezáková, PhD.</i>

Cíle (stanovení, splnění, reflexe splnění)

Autorka diplomové práce Pavčina Panáčková (studijní obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ) hned v Úvodu píše, že diplomová práce je zaměřena na téma motivace s využitím sémantických podpor. Studentka zde píše o konceptu sémantiky, se kterým se seznamovala na vysoké škole a až ve 4. ročníku v matematickém modulu se jí tento koncept objasnil při aplikaci sémantických podpor. Co se týče cíle diplomové práce, ten je formulován takto: „Cílem práce je shrnout teoretické poznatky, které souvisí s motivací a zároveň popsat a vyhodnotit využívání sémantických podpor při učení žáků na 1. stupni ZŠ prostřednictvím akčního studentského učitelského výzkumu, dotazníkového šetření a rozhovorů.“ Bohužel je nutno konstatovat, že cíl je příliš široký, má dvě široké oblasti: shrnout teoretické poznatky, které souvisí s motivací a popsat a vyhodnotit využívání sémantických podpor u žáků na 1. stupni ZŠ prostřednictvím akčního studentského učitelského výzkumu (nerozumím pojmu studentský učitelský výzkum), dotazníkového šetření a rozhovorů.

Na začátku praktické části autorka formulovala hlavní výzkumnou otázku: Jak ovlivňuje užívání sémantických podpor znalosti žáků a jejich vztah k učení? Dále formulovala dvě dílčí výzkumné otázky: Za jakých podmínek je užívání sémantických podpor při učení žáků efektivní? Jaký typ a obsah sémantické podpory je vhodný pro 3. ročník základní školy? Jako oponent práce si dovoluji vyjádřit, že je obtížné porozumět cíli a výzkumným otázkám, neboť není srozumitelný pojem sémantika, ani sémantická podpora. Bohužel v diplomové práci nejsou tyto pojmy vymezeny, ani není použita odborná literatura, z které by bylo citováno. Autorka uvádí: „Obecně je sémantika definována jako nauka o významu slov a jazykových celků.“ Jak toto vysvětlení souvisí s tím, co chce autorka zkoumat?

Sama autorka píše v podkapitole 3.1 v podtitulu Sémantické podpory v učení Hejného metodě (str. 25): „Následující podkapitola se věnuje sémantickým prostředím v matematice.“ Souhlasím, že jedním z pilířů Hejného metody jsou didaktická matematická prostředí, která jsou dělena na sémantická a strukturální. V práci chybí vymezení sémantických a strukturálních didaktických matematických prostředí. O vyjasnění všech pojmů žádám autorku u obhajoby.

Dále se domnívám, že autorka nerozumí pojmům učení a vyučování – je patrné z uvedeného podtitulu Sémantické podpory v učení Hejného metodě. Učení metodě se věnují učitelé, neboť se jedná o metodu vyučování. Na str. 9 autorka píše: „... motivace vede k radostnému a úspěšnému zvládnutí vyučování, ...“, domnívám se, že autorka místo slova vyučování, chtěla použít „učení se“.

Domnívám se, že hlavní i dílčí výzkumné otázky (když bych si místo sémantické podpory vložila sémantická prostředí) jsou tak široké, že je náročné skrze ně uchopit výzkum provedený v rámci plnění diplomového úkolu.

V Závěru je povrchně reflektováno splnění cílů, autorka se snaží odpovědět na výzkumné otázky: „Na základě rozhovorů s učiteli, výsledků z výzkumného šetření a pozorování můžu říct, že aplikace sémantiky v hodinách ovlivňuje znalosti žáků a jejich vztah k učení většinou v pozitivním slova smyslu, ...“ Jsem přesvědčena, že toto by autorka mohla formulovat i bez výzkumu, který realizovala. Žádám autorku, aby formulovala hlavní výsledky svého výzkumu v rámci plnění diplomového úkolu.

Obsahové části (úplnost, relevance, řazení)

Diplomová práce obsahuje Úvod, Teoretickou část (3 kapitoly: 1. Motivace žáků k učení, 2. Specifika učení žáků 1. – 3. ročníku ZŠ, 3. Evokační a motivační funkce sémantické podpory učení se), Praktickou část (4 kapitoly: 4. Výzkumné úkoly a charakteristika výzkumu, 5. Metody a podmínky výzkumu, 6. Akční studentský učitelský výzkum, 7. Nestrukturované rozhovory ohledně využívání sémantických podpor při výuce pro učitele 1. stupně ZŠ), Závěr, Seznam použitých informačních zdrojů, Přílohy, Seznam obrázků, Seznam tabulek. Mohla by autorka u obhajoby prokázat, jak teoretická část souvisí s praktickou? Například jak se frustrace žákovských potřeb projevila při výzkumu. Dále by mne zajímalo, proč autorka v kapitole o motivaci uvádí podkapitolu o Verbální a neverbální komunikaci při vyučování. Jak komunikace souvisí s motivací žáků k učení? Jak se právě tato oblast projevila ve výzkumu? Jak s výzkumem souvisí sebehodnocení a hodnocení žáků (viz podkapitola 2.3 v teoretické části). Domnívám se, že bylo zvoleno autorkou tak široké téma pro zpracování diplomového úkolu, že nebylo možné udržet relevantnost celého obsahu diplomové práce, funkčnost teoretické části ve smyslu provázání na praktickou část.

Odborná část (matematika/didaktika: náročnost, správnost, výstavba, konzistence apod.)

Práce svým zaměřením patří do oblasti obecné didaktiky, ale i didaktiky matematiky 1. stupně ZŠ. Autorka průměrně pracuje s odbornou literaturou. Co se týče odbornosti, uveďme několik příkladů: Nerozumím Tabulce 1 na str. 12, kdo je jejím autorem, co je tím myšleno. Na str. 34 nerozumím, o čem třetí odstavec vypovídá („Během praxe a svých ... výzkumníky či umělce.“). Zabývá se autorka sémantikou ve všech předmětech? Na str. 35 je uvedena stručně nastíněná příprava s názornými obrázky. O jaký ročník se jednalo? Autorka popisuje zkušenosti se strukturálním prostředím Šipkových grafů, Algebrogramů a Sousedů, ale i se sémantickými prostředím Autobus. V tomto ohledu je zajímavé zjištění, že hodina se strukturálním zaměřením žáky bavila ze všech nejvíce. Jak si to vysvětlujete? Oceňuji dotazníkovou část výzkumu jak zpracování dotazníků od žáků, tak od učitelů.

Přínos (originalita, použitelnost apod.)

Domnívám se, že práce je z hlediska originality a použitelnosti průměrná, spíše podprůměrná, což prokazuje celková úroveň zpracování teoretické a praktické části.

Formální náležitosti (gramatika, styl, typografie, grafické části, odkazy a citace, celková úprava)

V práci jsou jazykové chyby, např. v interpunkci. Práce je zpracována po grafické stránce na průměrné úrovni. Oceňuji autentičnost práce, autorka do praktické části dodala fotografie, které dokládají jevy, které autorka sledovala.

Zdroje (reprezentativnost, relevance, použití)

Použité zdroje a data získaná výzkumem jsou relevantní a vzhledem k cíli práce je považuji za dostatečné. Práce je průměrně reprezentativní.

Hodnocení:

Práce z mého pohledu splňuje podmínky kladené na diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě.

Datum a podpis autora posudku: 14.5.2019 Jana Slezáková